

ACC. N:R M. 13534: 1-27.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Otto Eskilsson, Färingtofta
 Härad: N. Asbo Berättare: " "
 Socken: Färingtofta Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
 Uppteckningsår: 1954 Född år 1877 i Färingtofta

Bröllop och bröllopseder. s. 1-6.

LNF 52.

Prestarer. s. 7-8.

" 60.

Lägmor och talesätt om kyrkklackarna. s. 9-10.

" 66.

När den nya tiden kom till bygden. s. 11-19

" 73.

Föddrämmen och föddomar. s. 20-23.

" 74.

Fiskmat. s. 24-27.

" 87.

Bröllopp och bröllopsmiddag

För 75 år sedan, eller omkring 1870-talet var det mycket
sällsynt att bröllopp förväntades i kyrkan utan
brudparet, åtföljdes av en man och en kvinna
som skulle följa dem, kördes till prästgården
och blev vigda, därefter kördes de hem där
inbjudna gäster väntade dem, eller också var
prästen anmodad komma till bröllopsgården
och viga dem hemma, där var då två rum
i ordningsföljd ^{där} ett rum för brudparet där
endast de som skulle följa dem fick vara hos
dem, inga gäster eller släktingar fick tala med
dem för än efter vigseln, när tiden var inne
komme brud och brudgum, arm i arm ut
från sin kammar, och går in i vigselrum-
met som var klätt för ändamålet, där
kantorn sjöng en psalm och
prästen vigde dem.

Så tillgick bröllopet på denna traktens ingå 1900-talet
numera försiggår vigseln i kyrkan och det är
endast undantag att vigseln förrättas på annat
sätt. Brudgummen för alltid själv sin brud
in i kyrkan. Förlovningsringar var ej så mycket
brukliga för i tiden, dermed vigselrings
användes ju alltid, den var av metall efter
vars och ens ekonomiska förmåga att köpa
att låna vigselring har jag ej hört, de kunde
köpa ringar för billigt pris och använde dem
dagligen. Stången insamling till prästen genom
spörrel eller dylikt har aldrig förekommit
på denna trakt, som gästernas antal
brukade vara många och lokalerna små
brukade gästerna ej samlas omkring bord
utan ett större bord insatta var på maten
placerade var ^{gästerna} varst gick fram brudparet först
och tog där sig mat på färdig varst

de placerade sig vid småbord samt fanns i rummen, vid det bord som brudparet satt, brude-
gästen och deras föräldrar eller närmaste släk-
tingar sitta, någon annan placering förkom
ej utan var och en fick sätta sig efter egen smak.
Kunniga brukar ju om möjligt anskaffas
långbord så gästerna får sitta vid bordet
och det kan ju förkamma placering av
gästerna.

Äldre tider var rättarna ganska lika på
brölloren, det var smörgärbord, med ägg, sill
och köttbullar samt pålägg av många slag.
derefter var det bulling eller fisk mest kljofflunda
samt stek av något slag samt till sist alltid
risgröt och svinskonsoppa.

3 Vid större stora brölloren der särskild musik
var anställd förkom någon musik under
måltiden annan spelades ej för än dansen börja

Någon takplåst eller blosshållare förkom
g. på denna trakt.

Presenten till Brudparet överlämnades på
bröllofsdagen, några pengar till präst musik
eller kokerska har aldrig förekommit på
denna trakt, lämna något kvar på
terrassen ansågs här som oartigt.
Dans förekom med få undantag alltid på
bröllof, den första dansen var val, som
dansades av brudparet som därefter öppnade
dansen, de gäster som dansade brukade
att dansa med bruden en dans, det kunde
förekomma att brudkronan lossnade på
bruden under dansen, den som då dansade
med henne hade dansat kronan av bruden.

vilket ansågs som en heder
Har aldrig hört talas om att gifta män
slog ring omkring brudgummen så det har
nag ej förekommit på denna trakt.

Ej heller har jag hört talas om sånglag
för pojkar och flickor, bröllopet på denna
trakt pågick ej mer än en dag, så var
och en tog hem till sitt, efter bröllopets slut
Bröllopsgästerna brukar ej följa brudparet
till sång, men däremot har jag hört att
en viss person utsågs att bädda Brudparets
säng.

På denna trakt var bruden klädd i svart
klädning, det var först omkring år 1900 man
såg bruden klädd i vitt, Bruden hade för
5 myntkrone och kanske även lingenris
Bådan brudkrona har kyrkan ej haft för än
för 15 år sedan denna lånas ut till dem som önska

7. Regel fick ej bruden bära krona, om ^{hon} förr
barn eller var med barn, detta ansågs skamlöst
en flicka blev ej lättare gift om hon hade barn
utom det skulle vara med barnafadern
denma uppfattning tror jag fins i alla sorters
häravkring.

Stågt. Lånat plogg har jag ej hört talas om
Pömmerskan som sytt bröllopsklädningen
bruka att kläda bruden, som kläddes i det
rumm var brudparet skulle vara tills vigseln
böija, någon särskild benämning hade de ej
på rummet utan de kalle den bröllopskammare
Krepporlar brukade resas vid bröllopsgården, samt vid
vägen der de drag fram efter vigseln, samt på samman
lösmyckades gården, detta var ungdomar från Fraktin som
6 gjorde det. När i skogsbygden betröades ej kockbränn
men gårdarna som voro bjudna brukade dagen före bröllopet
sända dit 60 krus mjölk (omkring 10 liter)

Prestaver

Äldre Tider bars den döde i kistan från hemmet till kyrkan. Berättelsen har hört en äldre man berätta, att vid begravning bildades bårlag, som skulle skifta om att bära kistan till kyrkan, att det var ganska drygt kan man förstå, då den längst avlägsna byn i socknen ligger 10 km från kyrkan och heter Ringhult. ovannämnda äldre man hade på 1870 talet sett begravningsföljet drefrån när de kom bärande med den döde de hade restkost med sig deribland bärmän att styrka sig med när de skulle byta om bårlag. Sedan 1870 kördes bärmänhet den döde på vagn till kyrkan och bars till graven av dertill utsedda 4 man. Två man gick före kistan närmast efter kom anhåriga och begravning Gäst.

Saf. 60

Först i början av 1900-talet skänkte en person
~~Per~~ som hette Per Persson från Klingsberg, Långsög
till socknen först då hade vi Prästaren som ans
en florbeklädd svart stång med kors i övre änden
de bars av de två personer som gick före kistan
till graven.

Sedan ett 20-tal år tillbaka så är jordfästning
försigår i kyrkan går de som bär prästare
sarna som gärna är äldre grannar eller vänner
bland begravningsgästerna, före in i kyrkan
och blir stående vid var sin sida om
katakalken med prästarna vid sidan
under jordfästningen, därefter går de före
ut till graven och efter gransättning lägger de
prästarna på graven som därefter tagas omhand
av kyrkouaktmästaren. Något gravkor har ej funnits
i denna kyrka. Numera ordnas begravningarna
mest av Begravningscentralen.

Sågner och talesätt om kyrkklockorna
jag känner ej till några andra kyrkklockor än
i Färingtofta, så denna beskrifning är en endast
denna. Här har aldrig varit några sågner
om dessa klockor. I sagoböcker eller dylikt
står det mycket om kyrkklockor men det
är nog endast sagan, det kan nog hända
att folk tycker de ljuder olika men det är
endast vändningen.

Färingtofta kyrka har två klockor, En större
och en mindre, på den stora klockan är
ej någon inskription, på den lilla däremot
är inom två cirklar ingravert de som
ä bladt 2 står, det var väl på den tiden
Skane Lundske Danmark

Luf 66

of Lilla Klockan i Färingtofta kyrka är nedanbände

ACC. N:R M. 13534:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

O MENESKE TENGK AT DU

SKALT DØ OG OPSTA FØR GUS

RETTFERDIGE

DENNE KLOKE HAFVER

IEG. KERSTINE LINDNUF

LADIT STOR TIL RAABELOF

2

ANNO MDXG

När den Nya Tiden kom Till Bygden
Före 1890 Talet kan man nog säga att den äldre
Tiden vara på denna trakten, det var nog
skolorna, som utbildade den yngre generationen
att lära barnen mera än som för, då endast
katekes och Biblisk historia skulle läras, dertill
kom att Byglarne börja komma så ungdomarna
fick kontakt med folk i städer och större
samhälle, så att det uppväxande släktet fick
vara derifrån, som sedan fortplantades på
deras komrater hemma, Sedan 1860 Talet uppkörde
i allmänhet att en del av lönen till Tjänare
skulle utgå i natura, det vill säga utgöras av
ull, tyg eller dylikt. Att handskas med kontanter
var nog olika de små belopp som de erhöles
var det nog svårt att få att räkna till, fast
det kunde vara de som ändå kunde spara
det mesta av sin lön

Fol 73

En handelsbod fanns i Faringtäfte kyrkstuga 1853
sedan har uppstått på olika platser i socknen
5 st. I äldre tiden kommo kringvandrande krämare
i allmänhet varje vecka och genomkorsade
socknen med alla sorters varor varor och köptes
någon stor del av dem.

En fjärdedel av socknen ämbätter Prästeröds säteri
som sedan många år består av självägande bönder
der hålles årligen säteristämno och väljes
årligen Ardt. som går om på alla delägarna
jämför 2 stycken som skall bestämma om de
flera stycken allmångor som finnes.

Byhandlingarna följer Ardt. är från år
Meyeriförening bildades 1894 och är förlagt till
Röstänga. Prästeröds Indelsbränneriförening

2. Bildades 1901 och fins fortfarande inom socknen
Aggaförening bildades 1905 och fins ännu, såväl Krostförening
som Fjurförening har funnits men upphörde omkring 1935

jordbruksförbättringar kan man säga börja
för år omkring 1935. Då omläggning av jordbruks-
produktionen började. Låtsades sås ej mycket någ-
ra denna trakt utan har ersatts med rotfruk-
ter och potatis och även rorerbeton odlas.
nu ganska mycket. Prinsaven är högt
uppskattad och även mjölkproduktionen har
fått en väldig ökning. Fåraven har däremot
minskat mycket. Ängarna gödolas med konst-
gödning och utlägges till bete samt en del av
äkrarna insås med klöverhö. Dikning och kallning
görs der så behövs. att landbruksmötet samt
tidningar och böcker haft stor betydelse för dessa
förbättringar är tydligt. Ridskap och maskiner
fanns att köpa i sådana affärer även var det
gott om resande ombud som ville sälja sådana
Hägarne är mycket förbättrade, alla vägar
till bysamhälle är numera uppdagade på

gårdarne eller genom värföreningar, det är
sålsynt att någon kör längre avstånd med
häst och vagn för lastbilarna hämtar eller kör
hem allt vad lantbrukarna önskar.

Inom Färingtofta fins ej någon järnväg utan
närmsta järnvägsstation är Röstänga och Ljung-
byhed vilken byggdes i slutet på 1880 talet, vid
järnvägsstationerna har uppstått samhällen
Röstängan är här ordnad bra nu med postkontor
i Färingtofta och ringång för postman ut
i socknen före 1880 hade vi post endast en
gång i veckan den utgick då den 2 mil långa
vägen från Björnarp gick sedan 2 gånger
i veckan från Ljungbyhed. Gästgiveriet som
skjutskän upphörde i början på 1900 talet
någon hemstjäd utom någon korgmakare
och taffelmakare fins ej i trakten, körskor
och skjutkor har rent upphört efter bilarnas

intäddo. Arbete finns inom jordbruket för alla
som önska med betgavelning och potatisplantering
och på vintern skogarbete, någon emigration
kan ej talas om på denna trakt, en del söker
sig in vid Skånska Stålfabriken i Perstorp eller
annan fabrik en del yngre damer söker tillfälliga
platser i städer eller större samhällen.

Byggnader: Byggnadsverket är nog mycket
förändradt på senaste 50 åren, väl bygges fortfarande
flertal boingshus som ekonomibyggnader av
trä, därav en del boingshus överskär utvändigt
med reuterering eller därför ~~skärför~~ avsedda plattor
alla hus bygges med hårda tak även äldre
halmtak, ersättes med hårda tak mest av
tegel eller betong. så det är sålrynt att på
se ett halmtak numera. Invändigt inredas
numera moderna kök och rum med sovrum
på vinden, fört var alltid sangkammaren

nere upp till dagligstugan ibland. densamma
nästan överallt är nu elektrisk ljus mot
fotogenlampor och ljus detta kom hit på trakten
år 1917. Mot förut hemmagorda möbler äro numera
nästan överallt nya möbler, inköpta från fabriken
delvis stoppade stolar och soffor, gardiner som
förut var okända fins överallt, ävensom
tapeter i alla rum. Kökspisar fins i alla kök
samt en stor del öl spisar, förut var ju endast
stenhällen i köket att elda på, Husrätt är
helt andra mot för delvis elektriska
Mat och dryck har ej stora förändringar på
annat än man äter numera endast 3 gånger
om dagen mat förut 4 a 5 gånger

§ Tristiden inverka ej mycket på landsbyggsen
der de hade mjölk och potatis och kunde
slakta när de ville. Kalasen numera består
ej av så många rätter som för

Begravningsmiddagen och andra Kalas är ännu
om det finnes utrymme i hemmet förläggas
den men ett stort antal som ej har utrymme
har förlaggs till kaffer och koter så har det
 varit de senaste 50 åren. Bjudningar vara ju
före muntliga på de senaste 60 åren sker
bjudning bjudning genom bjudningskort.
Födelsdagspresenter brukar numera ^{lånas} från morgonen
födelsdagen. Bröllopspresenter 2de bryllupsdagen
annars brukar som före lånas när de kommer
till kalaset. Föjen för ungdom var fört
lagdans om lördagskvällen och någon marknad
numera fins det tivoli och biograf som roar
ungdomen. Umgängeslivet mellan husbonde
och tjennar har alltid varit gott med ingen
rangskilnad och är det fortfarande.

Den första tidning jag minns var Skånska
Svenskspråk som i år utkommer i sin 62 årgång
och kostar med en tidning i veckan 75 öre per år.
Denna tidning som nu utkommer dagligen fast till
betydligt högre pris, har nog funnits i varje
hem i denna trakt sedan början av 1890 talet.
Svenskförinnan fanns nog tidningar, jag vill på
1870 talet fanns det de brukade vara flera hushåll
en samma tidning men det var ej så allmänt
som nu Böcker fanns i bokhandeln, utom Biblar
och salmböcker som ju ^{var} mycket tidigare, även
andra böcker som jag sett vara tryckta 1850 talet.
Böcker av olika slag köptes allmänt på 1870
Långövnung för kontor förkom på 1880 talet
Svenskförinnan fanns visbrocker som sjung
i stor utsträckning av olika slag, poesiböcker
och fotoalbum kom ej för än i början
av 1890 talet.

Enon på övernaturliga väsen var nog starkare
för än nu, där inbegripes en stor del vidskopade
Folkskolundervisningen har förändras mycket
då på 1860 talet en lärare var anställd att under
någon vecka samla barnen hem någon i byarna
skiftesvis i hela socknen att läsa den läsa och skriva
och våra moderna skolor är det stor skinnad
Bewistande av häger skolor ^{var} mycket säkert
kyrkan besöktes mycket mer för än nu
och söndagsfirandet höll i helg, husförhör
förstades dels i kyrkan dels i byarna, dop
förstades med få undantag i kyrkan. Begrav-
ningraktin var för ^{att} jordfastningen alltid ägde
rum vid gravar, nu är den alltid i kyrkan
Wäckelsvärlden har nog spelat en stor
roll på denna trakt

Födovännen och fördomas

svamp

Här på landsbyggen har svamp ej används
till mat, utan möjligen de senaste 30 åren
och ännu i mycket liten omfattning, de anses
ej vara mat för arbetare, här är nog mycket
svamp i skogarna, men de pluckas ej utom när
det kommer något sällskap från de större
samhälle hit och pluckas i skolan har nog
barnen fått lära sig vilka svampar som är
ätbara men det är så sällsynt någon försöker
sig på dem, de har möjligen ej förstått
att laga till dem.

När korna var på bete i skogen kunde
de hämta ut mjölken på sensarmaren
kunde få någon bismak det sade då att
korna åt svamp, annat ändamål har
ej svamp används till

Suf 74

last

Men som var först på orten att äta hästköt
är svårt att säga. Berättaren minns när
hans fader år 1888 fylde 50 år var ett större
kalas anordnat der även hästköt i form
av biffar serverades, de flesta av de manliga
gästerna smaka dem men kvinnorna ville
ej gå när fatet der de voro serverad.
Det var en särskild person som i äldre tider
skulle slagta hästar den kallas för raktare
och husmodern ville ej hava med slagten
att göra, om det var en vidskynelse
eller för att hästköt har så räd förg
kan jag ej avgöra.

Kalv kulling och lamm

Någon motvilja att förtära kalv har ej funnits
men den skulle helst vara 8 dagar gammal
då köttet ansågs förtäres och bättre.

Färskildt lamm och får ansågs som en
lækkerhet och slaktades och äts gärna, om de
hade råd till det, men många voro nödsakade
och nödsakade att sälja dem för ekonomiens skull.
Dessa djur slaktades med blodavtappning, sedan
togs skinnret av och beredd till påskruk och dylikt.

Vilt

Det är nog litet vilt som förtäres i lantbrukare-
= hemmen, det kan vara någon hare - raggkors eller
§ fjäder ~~st~~ anmars säljer nog jägaren dem till
uppköpare. Någon motvilja att äta
matnyttig vilt finnes ej.

Höns

Furpor och höns har alltid ~~st~~ nyttjas
som fjäder, slagten brukar gå till så att de
hugger huvudet av dem, och låta blodet rinna
av dem, varefter fjädern avpläcks

Fisk

Som förut nämndes har vi ej någon fisk
utom sådan, som kringkörande försäljare
utbjuder, de kommer ej med någon som
folk ej tycker om

X

Fiskmat

Beskrivningen avser bondeshusåll och
torparehusåll. Här på trakten kom ej
fisk eller sill utan av sådana som körde
omkring och fien vagn sålde olika sorter
som de inköpt från fisklägen.

Forsk var under vissa månader (jag minns ej
vilka) ofta sambjuden fisk som köptes
mycket och koktes färsk till middag och
äts tillsammans med potatis.

Rödgräta kom också, men den köptes mindre
på grund av den var dyrare. den stektes
och var mycket god.

Ål köptes av en stor del som dels kokte
den färsk och åt till måltiderna tillsammans
med potatis, det blev så kallad ålasö
dels konservera den för framtida behov.

Suf. 87

Men den fiskrojt som mest köptes i varje
hushåll var sill, den stektes eller koktes någon
dag i veckan när silt-handlaren kom.
I augusti och september månader insattades
många valar sill, så att det kunde räcka hela
året om här på landsbyggen var det minst ett
måå salt sill och potatis om dagen, det var
om kvällarna efter slutat arbete som detta gavs
det var en närande och billig måltid och
företak i alla hem.
Det företogs man stekte sill på glåder
och kalla derne lurad sill, som av många
ansågs mycket gott
Så kallad lutfisk som inköptes av handlande
lutades viss tid före användande, men
sådan inköptes endast till julvärtiden då
det alltid skulle var lutfisk till julafon
sedan åt lutfisk nästan ^{dagligen} tills den lutade fisken
var slut

På landsbyggen var inga bestående dagar
att äta fisk, det berodde på när försäljaren
kom till gården.

Till stekt fisk och sill åt man alltid potatis.
Bröd samt doppa av mjölk eller gjäddtillsatt
med litet ättika.

Det förekom att s. k. ålasö och silusö koktes
i vatten med tillsats av kryddor. Någon
inbakning i bröd har jag ej hört talas om.
Stekning av fisk och sill gödes i fläskflott
lämn det mest här på trakten köptes. Har jag
alltid hört talas om, att någon annat
användes. plöcket fisk har jag ej hört talas om.
Satt sill användes som sovel till potatis som jag
§ föint nämndt minst en gång om dagen sillaken
användes ej. Någon kakning ovanpå potatis
förekom ej utan de kokades var för sig.

Det är möjligt att saker gjordes på gäst
efter fiskkokning
Lön fönt nämns var det endast mindre gäster
fisk som inköptes av försäljare och någon
inmat Tillvaratags ej.

Fattigmanskosten ansågs vara säll och potatis
vilket många fick leva på
vid stora gästahud som Rådhuset och dylikt
användes Heltjeflundra, någon fisk medfördes
ej som förtäring.

Flär på landskyddet som slaktades, saltades och
rökades kött och fläsk, inköptes fisk endast för
ombyte på mat, med undantag säll som
fönt nämns var en stor artikel i hushåll

Vi bor ju mitt i Skåne så vi har flera
mil till närmaste fiskläge, så vi är beroende
av när här kommer någon försäljare